

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7
tel.: 234 665 555, fax: 234 665 444
e-mail: posta@uouu.cz, www.uouu.cz

Čj. UOUU-07205/13-3

Městský soud v Praze

pracoviště Hybernská
Hybernská 18
111 21 Praha 1

Praha 5. září 2013

Vyjádření žalovaného k obsahu žaloby a předložení úplného spisového materiálu
ke sp. zn. 3 A 87/2013

Žalobce: Česká republika – Ministerstvo vnitra
se sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7
IČ: 00007064

Žalovaný: Úřad pro ochranu osobních údajů
se sídlem Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7

DVOJMO

K výzvě Vašeho soudu podává Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“ nebo „žalovaný“) ve stanovené lhůtě jednoho měsíce (výzva s žalobou byla Úřadu doručena dne 23. srpna 2013) následující vyjádření žalovaného k obsahu žaloby, resp. k jejím podstatným bodům.

Současně žalovaný soudu předkládá úplný spisový materiál ve věci, tj. správní spis sp. zn. UOUU-00671/13.

Žalovaný neuplatňuje námitku podjatosti a souhlasí s projednáním věci bez jednání.

I.

Žalobou napadené rozhodnutí předsedy Úřadu ze dne 18. července 2013 čj. UOOU-00671/13-61 bylo vydáno v rámci správního řízení vedeného Úřadem s žalobcem ve věci zpracování osobních údajů v Schengenském informačním systému (dále jen „SIS“) Policií České republiky.

V průběhu správního řízení bylo prokázáno, že Policie České republiky neevidovala při nahlížení do SIS konkrétní zákonný důvod lustrace osob prováděné v tomto systému v návaznosti na prokazování totožnosti podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Úřad proto rozhodnutím čj. UOOU-00671/13-54 ze dne 29. května 2013 rozhodl o tom, že se žalobce shora uvedeným jednáním dopustil správního deliktu podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb., a uložil mu pokutu ve výši 30.000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1.000 Kč. Rozklad proti tomuto rozhodnutí byl zamítnut rozhodnutím předsedy Úřadu čj. UOOU-00671/13-61 ze dne 18. července 2013, které nabylo právní moci dne 19. července 2013.

V této souvislosti žalovaný uvádí, že žalobce v předmětné žalobě v zásadě pouze opakuje argumenty, které již uplatnil jak v průběhu správního řízení, tak v průběhu předcházející kontroly, a se kterými se žalovaný již opakovaně vypořádal. Žalovaný se tedy domnívá, že řádně dostal všem svým povinnostem uložených mu zákonem, a to včetně povinností vyplývajících z § 3, § 50 a § 68 správního řádu, a na žalobou napadené rozhodnutí odkazuje.

II.

I přes výše uvedené žalovaný uplatňuje k jednotlivým bodům argumentace vyjádřené žalobcem následující stanoviska.

Žalobce především uvádí, že Policie České republiky neporušila povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. a nemohla se tedy dopustit správního deliktu podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb. Policie České republiky, podle názoru žalobce, přijala a provádí opatření pro zajištění bezpečnosti zpracování osobních údajů a plní tak povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. Dále žalobce považuje za prokázané, že policie vždy doložila důvod dotazu u všech požadovaných přístupů k osobním údajům a konkrétní lustrace osob v SIS i evidovala. V této souvislosti se žalobce odvolal i na kontrolní protokol.

K této argumentaci žalovaný opětovně uvádí, že smyslem zakotvení povinností při zabezpečení osobních údajů podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb. je dosáhnout takové úrovně aplikace bezpečnostních opatření při zpracování osobních údajů, aby nemohlo dojít zejména k neoprávněnému přístupu k osobním údajům. Tento požadavek je v případě zpracování údajů prováděných bezpečnostními složkami, které z podstaty věci disponují řadou informací o velkém počtu fyzických osob, mimořádně důležitý. Z logiky věci vyplývá, že správce je schopen tuto povinnost plnit odpovídajícím způsobem pouze tehdy, pokud dokáže rozeznat oprávněného uživatele od neoprávněného. Přirozenou součástí uvedené povinnosti, respektive návodem pro její plnění i v případě provozování SIS, je také, a to v souladu s § 13 odst. 3 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., posouzení rizika týkajícího se zabránění neoprávněným osobám přistupovat k osobním údajům a k prostředkům pro jejich zpracování, což je dále doplněno povinností podle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., ukládající pořizování elektronických záznamů umožňujících ověřit též důvod zpřístupnění (v dikci předmětného ustanovení „jiného zpracování“) příslušných dat. Důvody zpřístupnění osobních údajů samozřejmě musí korespondovat s právním titulem opravňujícím konkrétní osobu získat požadované informace. Pokud je tímto právním titulem § 63 zákona č. 273/2008 Sb., což je ustanovení, které taxativním způsobem uvádí důvody (a to z věcného

hlediska velmi odlišné), kdy je policista oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti, na kterou lustrace navazuje, je z hlediska plnění povinností při zabezpečení osobních údajů nezbytné zjistit, který z těchto důvodů nastal a jeho aplikaci pro účely zajištění bezpečnosti zpracovávaných dat i zpětné kontroly přiměřeně dokumentovat (a to buď citací konkrétního ustanovení, anebo slovním popisem).

Žalobcem praktikované uvádění poznámky „kontrola osoby“ (resp. „KO“) jako důvodu zpřístupnění osobních údajů je proto dle žalovaného s ohledem na formulaci § 63 zákona č. 273/2008 Sb. velmi vágní a nepostačující k zohlednění a efektivnímu omezení předmětných rizik. Kontrolní protokol tudíž dokladuje jednání, jímž došlo ke spáchání správního deliktu, a není proto zřejmé, proč jím žalobce argumentuje ve smyslu vlastního vyvinění. V této souvislosti nutno dále podotknout i to, že žalobce svým dopisem č.j. PPR-20189-122/ČJ-2011-990115 ze dne 23. srpna 2013 žalovanému podal zprávu o plnění nápravných opatření uložených kontrolním protokolem, přičemž programová realizace nápravných opatření je žalobcem předpokládána k 31. srpnu 2013.

III.

Žalobce dále uvádí, že žalovaný zaměňoval, dával na roveň, proces prokazování totožnosti a proces provádění lustrace v informačních systémech, resp. důvod lustrace a důvod prokazování totožnosti, přičemž tato skutečnost měla mít zásadní vliv na závěry kontroly.

Žalobce uvádí, že proces prokazování totožnosti a proces lustrace v informačních systémech mají být dva relativně samostatné procesy, kdy každý má svůj účel a samostatnou úpravu, přičemž každý z procesů může být prováděn samostatně anebo může dojít k vzájemné provázanosti obou procesů. Proces prokazování totožnosti je upraven zejména v § 63 zákona č. 273/2008 Sb. a jeho účelem je získání informace o identitě osoby. V jeho rámci může být, je-li to potřebné, prováděn proces lustrace v informačních systémech, jehož účelem je získání dalších informací k osobě, jejíž identita je ověřována. Nicméně proces lustrace v informačních systémech může být prováděn i v rámci jiných procesů, resp. při plnění jiných úkolů policie, přičemž interní úprava procesu lustrace v informačních systémech vychází z povinností policie stanovených zákonem č. 101/2000 Sb. a vede k jejich splnění.

K této argumentaci žalovaný předesílá, že řízení o správním deliktu je třeba z procesně právního hlediska odlišovat od již ukončené kontroly a z tohoto hlediska jsou tvrzení žalobce o závěrech kontroly irelevantní. I přesto žalovaný považuje za potřebné opětovně připomenout, že proces vlastní lustrace sice lze formálně oddělit od procesu prokazování totožnosti listrované osoby, nicméně fakticky jsou tyto procesy neoddělitelné. V žádném informačním systému není možné zjistit data o určité osobě, pokud není zřejmé, o jakou osobu se jedná, tedy není-li známa její identita. Jinak řečeno lustraci osoby v jakémkoliv informačním systému včetně SIS nezbytně předchází její identifikace.

Žalovaný ohledně vztahu mezi procesy lustrace v SIS a prokazování totožnosti a zabezpečení těchto procesů z hlediska požadavků zákona č. 101/2000 Sb. odkazuje na výše uvedené. Dále žalovaný sice připouští, že lustrace v informačních systémech může být prováděna i v rámci jiných procesů, resp. při plnění jiných úkolů policie, nicméně v těchto souvislostech nebyla prováděna kontrola a předmětné řízení se těchto forem lustrací nijak nedotýkalo. Stejně tak předmětné řízení nijak nezohledňovalo situace, kdy je policií prověřována totožnost osoby, aniž by toto vyústilo v její lustraci v SIS. Z kontrolních zjištění ovšem vyplývá, že policie provádí lustraci v SIS automaticky vždy, pokud jí předchází prokazování totožnosti dané osoby. Policie tedy sama svou vlastní praxí tyto dva procesy ve všech případech spojuje. Takový postup by měl vést i k nastavení řádného právního režimu, v tomto případě logování důvodů pro identifikaci a lustraci dané osoby, což se nestalo.

IV.

Žalobce vyslovil přesvědčení, že policie plní povinnost stanovenou v § 13 odst. 3 písm. b) a § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. Policie podle žalobce pořizuje elektronické záznamy, které umožní určit a ověřit, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovány, a v případě lustrace prováděné v rámci procesu prokazování totožnosti je jako důvod zpřístupnění uváděno zpravidla „KO“ nebo „kontrola osoby“. Jsou tak zaznamenávány údaje, které umožní ověřit důvod zpřístupnění osobních údajů a provedení další kontroly. Policie u všech kontrolovaných dotazů důvody provedení lustrace doložila, přičemž v žádném z kontrolovaných případů nebyla zjištěna absence důvodu pro provedení lustrace. V této souvislosti se žalobce odvolal i na kontrolní protokol.

Podle názoru žalobce zákon č. 101/2000 Sb. správci neukládá povinnost zaznamenávat konkrétní ustanovení zákona, které bylo právním titulem pro využití osobních údajů, ale ukládá mu zaznamenat důvod zpracování a tedy i využití osobních údajů. Policie by tedy, měla-li by dodržovat postup stanovený Úřadem, splnila svoji povinnost i tehdy, pokud by uvedla do účelu dotazu § 60 příp. § 79 zákona č. 273/2008 Sb. Uvedení zákonného ustanovení je sice zcela logicky předpokladem oprávněnosti zpracování a tedy i využití osobních údajů, ale nemusí být v konkrétním případě tím nejlepším vyjádřením skutečného důvodu využití osobních údajů. Uvedení konkrétní činnosti, jíž je právě „kontrola osoby“, je podle názoru žalobce naprosto postačující a umožňující cílené zaměření kontrolní činnosti na využití osobních údajů.

Ve vztahu k této argumentaci žalovaný uvádí, že poznámka „KO“ nebo „kontrola osoby“ je, jak již bylo vyloženo výše, z hlediska doložení oprávněnosti přístupu, resp. konkrétního důvodu přístupu, vágní a tudíž z hlediska plnění povinností podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb. nedostatečná, jelikož neumožňuje účinně prověřit oprávněnost zpřístupnění příslušných osobních údajů a tedy naplnit povinnosti podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb. Ustanovení § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. sice správci neukládá povinnost zaznamenávat konkrétní ustanovení zákona, které bylo právním titulem pro využití osobních údajů, ale ukládá mu zaznamenat důvod zpracování a tedy i využití osobních údajů. Důvod kontroly osoby tak v uvedeném případě může být vyjádřen buď odkazem na jedno z konkrétních ustanovení § 63 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., případně je možno toto vyjádřit slovním popisem. Za stejně nedostatečný považuje žalovaný i pouhý odkaz na § 60 příp. § 79 zákona č. 273/2008 Sb.

V.

Žalobce dále vyjádřil názor, podle něhož požadované uvedení zákonného důvodu prokazování totožnosti jako důvodu dotazu k vytvoření další možnosti pro ověření oprávněnosti dotazu oproti současnému stavu nepřispěje. Uložené nápravné opatření nejen že neodstraňuje porušení povinností policií, které neexistuje, ale navíc působí naprosto nelogicky. Z druhé strany žalobce připouští, že při plnění povinností stanovené v § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. je obecně oprávněným požadavkem uvádět důvod lustrace pokud možno co nejkonkrétněji, aby bylo možno stanovit souvislost mezi využitými údaji a konkrétní potřebou příjemce. Je tedy logické, že se v důvodu dotazu uvádí např. číslo jednací.

K této argumentaci žalovaný uvádí, že v případě uvedení konkrétního důvodu podle § 63 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., bez ohledu na to, jaká z výše naznačených forem bude zvolena, evidentně bude možno jednání příslušné osoby prověřit podstatně efektivněji, což bude mj. i dobrou prevencí porušování § 13 (a § 14) zákona č. 101/2000 Sb. Pozitivní účinek předmětného opatření je tedy zřejmý, což ostatně připouští i samo tvrzení žalobce. Tvrzení žalobce dále, jelikož brojí proti „nápravnému opatření“, směšuje kontrolu s řízením o správním deliktu, a je také vnitřně rozporné, protože z jedné strany konkretizaci důvodu lustrace subjektu v SIS akceptuje, aby ji zároveň bezdůvodně odmítal.

Žalobce také vyjádřil přesvědčení, že žalovaným požadované uvádění konkrétního zákonného důvodu pro prokazování totožnosti jako důvodu lustrace v informačních systémech z hlediska ověření oprávněnosti využití údajů nepřinese žádnou přidanou hodnotu, nebude žádnou důslednější prevencí a kontrolní činnost nijak neusnadní; příslušník policie si může „vymyslet a nahlásit“ jakýkoli důvod uvedený v § 63 zákona č. 273/2008 Sb. Je evidentní, že proces prokazování totožnosti může proběhnout bez toho, aby byly pořízeny nějaké dokumenty, z nichž by bylo možno ověřit, zda uváděný důvod pro lustraci v informačních systémech skutečně existoval, resp. v případě přijetí názoru kontrolujících, zda odpovídalo uváděné zákonné ustanovení realitě. Jedná se tedy o neověřitelné údaje, jejichž prostřednictvím nelze zvýšit úroveň eliminace neoprávněného přístupu k osobním údajům.

Žalovaný především uvádí, že tato argumentace žalobce se do jisté míry kryje s předešlou a částečně odkazuje i na již výše vyjádřené stanovisko. Dále ovšem žalovaný považuje za nezbytné uvést, že pokud by proces prokazování totožnosti proběhl bez toho, aby byly jakkoliv zachyceny informace, z nichž by bylo možno ověřit, zda uváděný důvod pro lustraci v informačních systémech skutečně existoval, jednalo by se i o porušení povinnosti podle § 109 zákona č. 273/2008 Sb., kde se ukládá úkony policie dokumentovat. Dochází-li ale, jak žalobce naznačil, v rámci policejních aktivit k tomu, že z nich nejsou pořizovány žádné dokumenty anebo je důvod pro lustraci falšován, je přidaná hodnota předmětného opatření o to více zjevná. Uvedení konkrétního důvodu lustrace totiž v uvedených souvislostech poskytuje jediný podklad k prověření předmětného jednání, případně ztěžuje předstírání důvodů pro lustraci. Žalovaný přitom ovšem odmítá vycházet z předpokladu, že policisté si důvody prokazování totožnosti a pro jejich lustraci v informačních systémech mohou beztestně vymýšlet a předpokládá, že je i snahou žalobce takové situaci předejít a nikoliv se na ni, resp. na její možnou existenci, vymlouvat.

VI.

Žalobce připomíná účel SIS, který lze prioritně označit jako společně sdílený mezinárodní pátrací systém, jehož účelem je chránit veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost, včetně bezpečnosti státu, s využitím informací předávaných pomocí tohoto systému. Z toho, podle názoru žalobce, jednoznačně vyplývá, že prioritou musí být využití SIS při každé policejní činnosti na úseku ochrany veřejného pořádku. Z tohoto pohledu pak má být uvádění účelu přístupu k údajům jako „KO“ případně „kontrola osoby“ naprosto postačující a korespondující s oprávněním konkrétní osoby získat požadované informace.

K této argumentaci žalovaný uvádí, že rozhodně nijak nehodlá popírat žalobcem deklarovaný význam SIS. Provozování informačního systému takového stupně důležitosti ovšem nepochybně zároveň vyžaduje i odpovídající stupeň zabezpečení osobních údajů proti neoprávněným přístupům ve smyslu § 13 zákona č. 101/2000 Sb. Ochranu osobních údajů jako jeden ze základních předpokladů legálnosti výměny osobních údajů v rámci schengenské spolupráce ostatně zakotvují i příslušné právní předpisy, srov. především čl. 102 a násl. Úmluvy k provedení Schengenské dohody a čl. 40 a násl. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).

VII.

Žalobce dále uvádí, že jako přitěžující okolnost bylo žalovaným vyhodnoceno to, že protiprávní jednání se týkalo informačního systému obsahujícího osobní údaje vysokého počtu subjektů údajů, dále byl uvedeným způsobem vzat v úvahu široký rozsah zpracovávaných údajů a také to, že protiprávní jednání bylo systémového charakteru. V této souvislosti ovšem žalobce shledává bezprecedentní opomíjení účelu SIS a nezohlednění

úkolů policie. Dále, podle názoru žalobce, nebylo vzato v úvahu, jaké kategorie osobních údajů jsou zpracovávány. Právě systémové využívání SIS zaručuje naplnění jeho účelu.

K této argumentaci žalovaný uvádí, že systémové využívání SIS sice opravdu zaručuje naplnění jeho účelu, nicméně předmětem řízení bylo systémové pochybení při zajištění bezpečnosti osobních údajů, které má mimořádnou závažnost jak z hlediska dotčených subjektů údajů, tak z hlediska plnění úkolů policie. Jinými slovy řečeno, smyslem řízení vedených Úřadem bylo přispět k naplnění účelu SIS tím, že bude dosaženo nezbytného stupně zabezpečení osobních údajů.

Žalobce také upozornil na závěry tzv. schengenské evaluace uskutečněné v roce 2012, které lze považovat za pozitivní.

V této souvislosti žalovaný uvádí, že sice opravdu shledal závěry tzv. schengenské evaluace uskutečněné v roce 2012 pro Českou republiku jako pozitivní, z hlediska předmětu rozhodnutí však jako irelevantní, neboť konkrétně otázkou uvádění důvodů pro dotazy do SIS se toto hodnocení nijak nezabývalo.

VIII.

S ohledem na uvedené se žalovaný domnívá, že žaloba je nedůvodná a založená na nesprávném právním názoru žalobce, a proto navrhuje, aby byla zamítnuta jako nedůvodná (§ 78 odst. 7 s.ř.s.).

Úřad pro ochranu osobních údajů
RNDr. Igor Němec, předseda